



Aan

De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao

De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao

Telefoon (+5999)4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten

Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten

Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon

Surmarie Hortencia

Datum

31 augustus 2017

Ons kenmerk

Cft 201700191

Pagina

1/6

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

Bijlagen

Adres kantoor Aruba

L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba

Telefoon (+297) 5832800
Telefax (+297) 5822224

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp

Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2017 Curaçao

Geachte heer Gijsbertha,

Op 17 augustus 2017 heeft het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de uitvoeringsrapportage (UR) over het tweede kwartaal 2017 van Curaçao en Sint Maarten (Rft) ontvangen. Conform artikel 18 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) zendt de Raad van Ministers uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal de UR aan het Cft en aan de Staten. De tweede UR is derhalve tijdig ontvangen. Hierbij ontvangt u de reactie van het Cft waarvan een afschrift aan de Staten en de Minister-President wordt verstuurd.

Oordeel

Het Cft spreekt zijn zorgen uit over het realisatiebeeld van het afgelopen halfjaar. De overheidsfinanciën laten een zichtbare verslechtering zien. Het treffen van adequate maatregelen is noodzakelijk om te bewerkstelligen dat de begroting weer in evenwicht komt. Tevens vragen wij uw aandacht voor de negatieve ontwikkeling van de liquiditeitspositie en de ontwikkeling in het schommelfonds.

De gewone dienst tot en met het tweede kwartaal 2017 sluit voorlopig met een negatief saldo van ANG 31,7 miljoen, terwijl de prognose voor deze periode ANG 46,5 miljoen positief was. Dit betekent een nadelig verschil van ANG 78,2 miljoen ten opzichte van de prognose. Dit nadelig verschil wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de baten met ANG 54,6 miljoen fors achterblijven op de prognose.

Daarnaast is er ook sprake van overschrijdingen aan de lastenkant van ANG 23,6 miljoen ten opzichte van de prognose voor het eerste halfjaar. Het is daarom aan te raden om, naast de door u aangekondigde compliance verhogende maatregelen, ook maatregelen te nemen die de lasten beperken. Het Cft adviseert u om een verplichtingstop in te voeren om ervoor te zorgen dat de begroting 2017 gedurende komende maanden weer in evenwicht komt. Indien de compliance verhogende maatregelen onvoldoende effect sorteren dan verzoekt het Cft u om middels een begrotingswijziging de baten (en als gevolg hiervan ook de lasten) naar beneden bij te stellen. Hierbij dient ook een noodzakelijke verbetering van de liquiditeitspositie meegenomen te worden.

In de tweede UR wordt tevens het definitieve resultaat over 2016 gepresenteerd. De gewone dienst 2016 sluit met een overschot van ANG 15,9 miljoen. Met name de belastingopbrengsten en de opbrengsten bij verkoop goederen en diensten over 2016 vielen tegen ten opzichte van de vastgestelde begroting, terwijl de lasten ook hoger uitkwamen dan begroot. Dit is gecompenseerd door een eenmalige meevaller van ANG 110,8 miljoen bij de dividendopbrengsten. Deze ophoging van dividendopbrengsten heeft pas in mei 2017 plaatsgevonden. Het Cft is van mening dat dit geen blijk geeft van een goed financieel beheer. Het Cft adviseert u daarom een structureel dividendbeleid in te voeren waarbij ten tijde van de opstelling van de begroting al rekening kan worden gehouden met een realistisch bedrag aan dividendopbrengsten.

Toelichting

Resultaat 2016

De gewone dienst 2016 sluit definitief met een voordelig saldo van ANG 15,9 miljoen. De gerealiseerde baten op de gewone dienst 2016 bedragen ANG 2.523,8 miljoen. De baten in de vastgestelde begroting 2016 waren ANG 2.499,5 miljoen¹. Dit is dus een positief verschil van ANG 24,3 miljoen. Dit verschil wordt veroorzaakt door dividendopbrengsten van ANG 136,6 miljoen, waarvan ANG 110,8 miljoen niet in de begroting waren opgenomen. Deze hogere dividendopbrengsten hebben de tegenvallende baten gecompenseerd, met name bij de belastingen van ANG 15,2 miljoen, pachten, verhuur, agio en rentebaten van ANG 14,9 en verkoop goederen en diensten van ANG 40,5 miljoen. Het Cft adviseert u om een structureel dividendbeleid op te stellen. Een structureel dividendbeleid maakt het mogelijk om reeds bij het opstellen van de begroting rekening te houden met een realistisch bedrag aan te ontvangen dividendopbrengsten. Dit voorkomt dergelijke grote incidentele afwijkingen in de realisatie van de baten en verhoogt daarmee de betrouwbaarheid van de begroting. De gerealiseerde lasten op de gewone dienst over geheel 2016 komen uit op ANG 2.507,9 miljoen. De gerealiseerde lasten zijn zodoende ANG 8,4 miljoen hoger dan de lasten in de vastgestelde begroting 2016. In de tweede UR ontbreekt echter een toelichting bij de resultaten over het dienstjaar 2016. Bij ontvangst van de jaarrekening 2016 zal het Cft een nadere analyse van de resultaten uitvoeren.

¹ We gebruiken hier het bedrag uit de vastgestelde begroting 2016 en niet de eerste Begrotingswijziging 2016 omdat deze op het moment van dit schrijven nog niet is vastgesteld.

De uitgaven op de kapitaaldienst over 2016 bedragen ANG 348,9 miljoen. De uitgaven op de kapitaaldienst zijn in de vastgestelde begroting 2016 ANG 349,7 miljoen. Hiertegenover staan ANG 132 miljoen gerealiseerde inkomsten op de kapitaaldienst inclusief ANG 59,1 miljoen voor een aangevane geldlening. Dit resulteert per saldo in een tekort op de kapitaaldienst van ANG 216,9 miljoen. Het nadelige saldo betreft voor ANG 109,3 miljoen uitgaven aan Hospital Nobo Otrobanda (HNO) die al eerder gefinancierd waren uit de voor dat specifieke doel opgenomen obligatielening. Het resterende tekort van ANG 107,6 miljoen is uit eigen middelen gefinancierd, waarin een deel (ANG 59,1 miljoen) nog is voorzien door leningen uit eerdere jaren. Graag zou het Cft de manier hoe met dergelijke tekorten omgegaan zou moeten worden, willen betrekken bij de gezamenlijke werkgroep kapitaaldienst die op korte termijn zal starten.

Gewone dienst 2017

De gerealiseerde baten op de gewone dienst voor het eerste halfjaar van 2017 bedragen ANG 1.194,5 miljoen. De lasten bedragen ANG 1.226,2 miljoen, waardoor de gewone dienst tot en met einde verslagperiode sluit met een nadelig saldo van ANG 31,7 miljoen. Echter, de prognose ging uit van een voordelig saldo van ANG 46,5 miljoen. Het nadelige verschil tussen de prognose en de realisatie over het eerste halfjaar komt derhalve uit op ANG 78,2 miljoen.

De hogere lasten worden mede veroorzaakt door overschrijding ten opzichte van de prognose bij de subsidies en overdrachten van ANG 8,8 miljoen, verbruik goederen en diensten ANG 6,8 miljoen en landsbijdrage schommelfonds van ANG 9,6 miljoen. De totale overschrijding op de gerealiseerde lasten zijn, vergeleken met de prognose, ANG 23,6 miljoen. Het Cft verneemt graag van u wat de oorzaak is van deze overbestedingen, aangezien dit niet uit de toelichting in de UR blijkt, en welke maatregelen genomen zullen worden om ervoor te zorgen dat dit bestedingsritme zich niet in het komende halfjaar doorzet. Het Cft adviseert u om hiertoe een verplichtingenstop in te voeren.

Bij voornamelijk de loonbelasting, onroerende zaakbelasting en omzetbelasting is sprake van tegenvallende opbrengsten. De loonbelasting loopt met ANG 23,4 miljoen achter op de prognose, de onroerende zaakbelasting met ANG 11,0 miljoen en de omzetbelasting met ANG 7,6 miljoen. Enkele andere belastingposten, waaronder de inkomstenbelasting (ANG 6,8 miljoen), de overdrachtsbelasting (ANG 4,7 miljoen) en de logeergastenbelasting (ANG 3,2 miljoen), laten vooralsnog een positief resultaat zien ten opzichte van de prognose waardoor de tekorten bij de belastingontvangsten gedeeltelijk worden gecompenseerd. Het resterende tekort van de gerealiseerde belastingontvangsten ten opzichte van de prognose is ANG 27,9 miljoen. Dit is een aanzienlijke verslechtering ten opzichte van de eerste UR waar de belastingontvangsten nog met ANG 6,6 miljoen achterliepen op de prognose. In de UR kondigt u aan dat er maatregelen ter verbetering van de compliance zullen worden getroffen om de inkomsten te verhogen. Het Cft verwacht echter dat de extra inkomsten uit verbeterde compliance niet voldoende zullen zijn om de tegenvallers voldoende te compenseren.

Tevens zijn bij de niet-belastingopbrengsten aanzienlijke tekorten gerealiseerd ten opzichte van de prognose. De realisatie tot en met juni 2017 op de post Andere baten loopt ANG 27,7 miljoen achter op de prognose. Dit wordt veroorzaakt door tegenvallende realisaties bij Pachten, Verhuur, Agio en Rentebaten (ANG 16,2 miljoen) en bij de premieopbrengsten SVB (ANG 24,4 miljoen). Het Cft ontvangt graag een toelichting over de achtergrond van de achtergebleven realisaties bij Pachten, Verhuur, Agio en Rentebaten. Onder sociale fondsen wordt nader ingegaan op de premieopbrengsten SVB.

Uit het voorgaande blijkt dat de overheidsfinanciën over het afgelopen kwartaal zijn verslechterd, waardoor de begroting 2017 verder onder druk is komen te staan. Het Cft verzoekt u daarom om concrete maatregelen te implementeren om de baten te verhogen dan wel de lasten te verlagen teneinde een sluitende begroting te realiseren. Naast de maatregelen ter verbetering van de compliance adviseert het Cft een verplichtingenstop in te voeren, waarmee de lasten beter beheerst kunnen worden. Indien de genomen maatregelen onvoldoende effect sorteren dan verzoekt het Cft u om middels een begrotingswijziging de begroting 2017 weer in evenwicht te brengen.

Sociale fondsen

Tot en met het tweede kwartaal zijn er ANG 376,9 miljoen aan premieopbrengsten ontvangen tegenover een prognose van ANG 401,3 miljoen. De uitgaven (inclusief landsbijdrage) liggen met ANG 545,5 miljoen iets lager dan de prognose van ANG 556,7 miljoen. Per saldo is er in het eerste kwartaal daardoor ANG 13,2 miljoen meer onttrokken uit het schommelfonds dan was geprognosticeerd.

Sociale fondsen (ANG mln.)	Prognose	Realisatie	Verschil
Premieopbrengsten	401,3	376,9	- 24,4
Uitgaven	556,7	545,5	- 11,2
Tekort sociale fondsen	155,4	168,6	13,2
Gedekt door Landsbijdrage	151,3	151,3	0
Gedekt door Onttrekking schommelfonds	4,1	17,3	13,2

Na het uitkomen van de eerste UR is de jaarrekening van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) gepubliceerd. Hieruit bleek dat er eind 2016 nog ANG 33,9 miljoen² in het schommelfonds resteert. Gedurende het eerste halfjaar is er AWG 17,3 miljoen uit het schommelfonds onttrokken. Hierdoor resteert er ultimo juni 2017 nog een bedrag van ANG 16,5 miljoen. Daarnaast wordt een additionele dotatie van ANG 9,6 miljoen aan het schommelfonds in de UR aangekondigd. Het Cft zal de situatie bij het schommelfonds nauwgezet blijven volgen om te bezien of het saldo toereikend is om eventuele tekorten bij de sociale fondsen gedurende de rest van het jaar op te vangen.

Kapitaaldienst 2017

² Vanwege afrondingsverschillen wijkt dit bedrag af van de AWG 33,8 miljoen die in de eerste UR staat vermeld.

De uitgaven op de kapitaaldienst over het eerste halfjaar 2017 bedragen ANG 118,3 miljoen. Hiertegenover staan ANG 39,9 miljoen aan inkomsten op de kapitaaldienst, wat per saldo resulteert in een tekort op de kapitaaldienst van ANG 78,4 miljoen. Het nadelige saldo betreft voor ANG 53 miljoen uitgaven aan HNO die uit de daarvoor opgenomen obligatielening gefinancierd wordt. Het resterende tekort van ANG 25,4 miljoen is uit eigen middelen gefinancierd. Daarnaast wordt in de UR gemeld dat er al ANG 48 miljoen als verplichting is opgenomen. Gezien de afspraak dat er ANG 60 miljoen in 2017 geleend wordt voor kapitaalinvesteringen, resteert er weinig ruimte voor nieuwe investeringen in het resterende halfjaar.

Op de kapitaaldienst is tevens de lening gegeven aan InselAir van ANG 33 miljoen verwerkt. Indien InselAir insolvent zou worden en zijn verplichtingen niet kan nakomen of een samenwerkingsverband aangaat in een constructie waarbij de schulden niet worden overgenomen, dient voor de verstrekte lening volledige dekking op de gewone dienst van 2017 gevonden te worden. Hiermee zou de begroting 2017 nog verder onder druk kunnen komen te staan. Graag verneemt het Cft uw visie hierop.

Liquiditeit

Het Cft vraagt eveneens de aandacht van de regering voor de verslechterende liquiditeitspositie van Curaçao. Een algemeen aanvaardbaar kengetal om uit te drukken in hoeverre men over voldoende liquide middelen beschikt om op korte termijn aan alle verplichtingen te kunnen voldoen is de current ratio. Curaçao geeft in de UR aan dat een current ratio tussen de 1,0 en 1,5 gewenst is. Per ultimo juni 2017 is de current ratio 0,9. Indien we deze ratio corrigeren voor de liquide middelen die zijn geormerkt voor investeringen in HNO, is de current ratio 0,7. In de UR geeft Curaçao aan dat er nog wel rekening moet worden gehouden met de voorfinanciering van kapitaaluitgaven waarvoor nog geleend gaat worden. Echter zelf als we hiermee rekening houden is de current ratio nog steeds onder de grens van 1,0. De huidige liquiditeitspositie is dus gedaald beneden de ondergrens van een financieel gezonde waarde. Het Cft adviseert u daarom nu maatregelen te nemen om de liquiditeitspositie zo snel mogelijk te verbeteren.

Rentelastnorm en collectieve sector

De rentelastnorm voor het jaar 2017 bedraagt ANG 117,7 miljoen. Het beslag dat naar de huidige inzichten op de rentelastnorm wordt gelegd is 54%. De rentelastnorm wordt daarmee niet overschreden. De schuldquote bedraagt eind juni 2017 42% bbp.

Conform artikel 23 uit de Rft dient de collectieve sector voor 2018 en 2019 uiterlijk op 1 april van het lopende begrotingsjaar (2017) te worden vastgesteld. Dit is echter tot op heden nog niet gebeurd. Het Cft heeft van u (in een brief gedateerd 3 augustus 2017) vernomen dat het rapport goedgekeurd is door de Raad van Ministers en ter vaststelling is aangeboden bij de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het Cft ontvangt in de tussentijd graag het conceptrapport, aangezien deze van belang is bij de het toetsen van de rentelastnorm.

Vereffeningsakkoord

In de tweede UR wordt voor het eerst ingegaan op de effecten van het vereffeningsakkoord op de balanspositie van Curaçao. Hierdoor is een aanzienlijke verslechtering zichtbaar van de startpositie van Curaçao per 10-10-10 van ruim ANG 100 miljoen. Dit is voor een groot deel veroorzaakt door het aan Curaçao toebedeelde aandeel in de schulden aan SVB voor circa ANG 85 miljoen. Aangegeven is dat in de jaarrekening 2016 een meer uitgebreide toelichting op de uitkomsten van het vereffeningsakkoord wordt gegeven. Het Cft zal in zijn advies op de jaarrekening 2016 hierop terugkomen.

Financieel beheer

In de UR is een paragraaf opgenomen inzake de voortgang van voorgenomen maatregelen en verbeteringen in het financieel beheer op basis van de PEFA-indicatoren. Ten opzichte van de gemelde situatie in de 1^e UR 2017 vertoont deze paragraaf nagenoeg geen update voor het recente kwartaal. Zodoende blijven de door het Cft in de reactie op de 1^e UR gemaakte opmerkingen van kracht. Die betreffen het achterblijven van de ontvangsten van de onroerende zaakbelastingen, onder meer als gevolg van systeemproblemen met Kadastergegevens en de daadwerkelijke inning van openstaande belastingvorderingen. Overigens is tijdens de in mei 2017 gehouden Financieel beherdag besproken dat Curaçao in de tweede helft van 2017 een nieuwe PEFA-inventarisatie zal houden. Naar aanleiding van deze inventarisatie zal mogelijk een herprioritering in de indicatoren waarover gerapporteerd wordt plaatsvinden.

Overheidsentiteiten

In de brief van 17 mei 2017 geeft de minister van Financiën aan dat in de eerste helft van 2017 een aangepast plan van aanpak van C-Post gereed zal zijn en dat deze naar het Cft zal worden verzonden zodra deze geaccordeerd is in de Raad van Ministers. Het Cft heeft deze echter nog niet ontvangen. Graag ontvangt het Cft dit plan zo spoedig mogelijk.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft gaarne bereid die te geven.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten



Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:

De Minister-President van Curaçao

De voorzitter van de Staten

De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao